

Bijlage 1 Commentaar op Rapportage Race to the bottom, het Ctgb doorgelicht
(input 5.1.2.e volgt later, onderstaande is de input van 5.1.2.e)

Race to the bottom, het Ctgb doorgelicht

Samenvatting

Uitgangspunt van de Gewasbeschermingsverordening is “een onafhankelijke, objectieve en transparante beoordeling”, op grond van de meest recente “wetenschappelijke en technische kennis met gebruikmaking van de richtsnoeren die ten tijde van de aanvraag beschikbaar zijn”. PAN Europe onderzoekt in dit rapport of het Ctgb hieraan voldoet. Het Ctgb zou nl ook concessies kunnen gaan doen aan de kwaliteit van de beoordeling (de zg Race to the bottom).

Commentaar Ctgb (algemeen commentaar op het rapport)

Onderzoeksvragen zijn:

- Hebben rijksoverheid of het Ctgb waarborgen ingebouwd om een dergelijke race to the bottom te voorkomen? Hoe transparant is het Ctgb in zijn beoordelingsproces?
- Geven openbaar toegankelijke gegevens in dossiers het vertrouwen dat het Ctgb geen concessies doet aan de kwaliteit van beoordelingen en toelatingsbesluiten?

Naar de mening van PAN Europe zijn de waarborgen maar zeer beperkt aanwezig. Integendeel, er zijn sterke aanwijzingen dat het Ctgb zich bij de beoordeling van toelatingsaanvragen (te) sterk laat sturen door andere belangen dan een goede uitvoering van de toelatingsverordening. Ook op de kwaliteit van de beoordelingen is veel aan te merken.

De belangrijkste conclusies zijn:

- Het Ctgb past verouderde wetenschappelijke inzichten toe, meer recente gegevens tonen een onderschatting aan van de lozing uit kassen en vanaf akkers. Het Ctgb kijkt in beginsel niet naar de wetenschappelijke literatuur en houdt onvoldoende rekening met de conclusies van de Europese Voedselautoriteit. Voor een deel worden verouderde inzichten gebruikt doordat beleidsambtenaren bepalen welke Europese richtsnoeren het Ctgb al dan niet mag gebruiken. Het Ctgb functioneert niet als een onafhankelijke wetenschappelijk instituut en garandeert niet het vereiste hoge beschermingsniveau uit artikel 1, derde lid, van de Verordening;

Commentaar Ctgb: Dat de beoordelingswijze voor de glastuinbouw sterk is verouderd is reeds onder BO-12-03-019 deelthema's Beoordelingssystematiek toelating gewasbeschermingsmiddelen (BTG) gewasbeschermingsmiddelen (ER) zijn hiervoor werkgroepen zowel in NL verband als EU verband substraatteelt als ook voor de grondgebonden bedekte teelten worden momenteel nieuwe methodiek blootstellingsmodellen voor Ctgb beschikbaar zijn zullen deze worden geïmplementeerd in de beoordeeling.

Openbare literatuur: Openbare literatuur speelt niet een zichtbare prominente rol in de Ctgb beoordeling. Literatuur aanwijzingen bestaan dat neemt het Ctgb deze mee in de beoordeling. Hieronder vallen ook de in de Verordening bedoelde literatuur. Volgens de Verordening geldt een Guidance Document <http://www.efsa.europa.eu/de/efsajournal/pub/2092.htm> waarin is aangegeven of welke manier openbare literatuur mee genomen moet worden in het dossier. Openbare literatuur krijgt een prominenter plaats. Echter de kwaliteitscriteria die aan de dossiereisen worden gesteld gelden ook voor openbare literatuur zal niet altijd aan deze eisen voldoen.

Toepassing Europese richtsnoeren: Tot 16/12/2011 was het zo dat Europese richtsnoeren werden opgevolgd. Sinds 16/12/2001 is dit voor gewasbeschermingsmiddelen veranderd. De Europese richtsnoeren worden enkel de nationaal specifieke punten zijn verwerkt in de Bgb. Het Ctgb loopt met toepassing van de Europese richtsnoeren. Het Ctgb past de in de EU afgesproken overgangstermijnen hierbij toe.

- De transparantie van het Ctgb is zeer beperkt; de motivering van besluiten is ondoorzichtig en de besluitvorming is veelal onbegrijpelijk, als gevolg van de zeer vele voorlopige besluiten waarbij half of niet beoordeelde bestrijdingsmiddelen op de markt worden gehouden zonder duidelijke motivatie. In de helft van de stoffen uit onze steekproef werd het bestrijdingsmiddel toegelaten zonder beoordeling en dus zonder

deugdelijke motivering;

Commentaar Ctgb (jurist)

- Het Ctgb ontduikt op grote schaal de Europese verplichtingen in de opnamebesluiten om vogels, bijen, zoogdieren, waterorganismen en andere organismen te beoordelen op de hoge risico's die door de Europese Voedselautoriteit zijn vastgesteld waardoor bescherming voor het Nederlandse milieu achterwege blijft. In andere gevallen waar wel een beoordeling is uitgevoerd voor het milieu vraagt het Ctgb doorgaans ten onrechte geen extra gegevens of proeven aan de industrie voor de beoordeling van het Nederlandse milieu, maar neemt genoegen met redeneringen en aannames.

Commentaar Ctgb: Het Ctgb houdt uiteraard rekening met de bepalingen gesteld in het EU kader, ook voor de beoordeling van de risico's van vogels en zoogdieren. Methodieken in ontwikkeling?? Voor levering van confirmatory data is altijd een termijn vermeld waarbinnen gegevens aan de rapporteur lidstaat moet zijn geleverd. Het Ctgb past daarnaast het geldende toetsingskader toe, relevant voor de ingediende aanvraag. Voor gevallen waarbij procedurele verlenging aan de orde is graag aanvulling van jurist.

Het antwoord op de vraag of het Ctgb meedoet aan de 'race to the bottom' is bevestigend; helaas is ze daarbij zelfs reeds door de bodem gezakt ('race through the bottom') van wat minimaal vereist is.

Opbouw rapport

Eerst wordt kort de systematiek van de toelating van bestrijdingsmiddelen geschetst. Daarna worden achtereenvolgens de volgende twee onderzoeksvragen beantwoord:

- Hebben rijksoverheid of het Ctgb waarborgen ingebouwd om een dergelijke race to the bottom te voorkomen? Hoe transparant is het Ctgb in zijn beoordelingsproces?
- Geven openbaar toegankelijke gegevens in dossiers het vertrouwen dat het Ctgb geen concessies doet aan de kwaliteit van beoordelingen en toelatingsbesluiten?

De belangrijkste conclusies zijn hierboven geformuleerd.

Inleiding

Op 14 juni 2011 is de Europese Verordening 1107/2009 “betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen” in werking getreden (verder: de Verordening). De Verordening stelt voornamelijk regels voor de toelating tot de markt en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Doel van de Verordening is een “hoog niveau van bescherming” te waarborgen voor de gezondheid van mens en dier en van het milieu. Daarnaast moet de Verordening de “werking van de interne markt” verbeteren¹.

Uitgangspunt van de Verordening is “een onafhankelijke, objectieve en transparante beoordeling”, op grond van de meest recente “wetenschappelijke en technische kennis met gebruikmaking van de richtsnoeren die ten tijde van de aanvraag beschikbaar zijn”². De instantie die de beoordelingen uitvoert (in Nederland: het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden) moet onder meer uitgaan van “realistische gebruiksomstandigheden”³. Anders dan vroeger zal een aanvraag niet meer op nationaal niveau beoordeeld worden, op enkele uitzonderingen na. De Verordening gaat uit van een zonale beoordeling; Nederland behoort met nog twaalf lidstaten tot de Centrale Zone. Eén lidstaat voert de beoordeling uit, de andere lidstaten besluiten over toelating “op grond van de conclusies van de beoordeling” van die lidstaat. De nationale beleidsvrijheid is minimaal, maar lidstaten mogen nog wel “opmerkingen” indienen waarmee tijdens de beoordeling rekening moet worden gehouden⁴. Een

¹ Artikel 1 derde lid, van de Verordening: “The purpose of this Regulation is to ensure a high level of protection of both human and animal health and the environment and to improve the functioning of the internal market through the harmonisation of the rules on the placing on the market of plant protection products, while improving agricultural production”.

² Artikel 36, eerste lid, van de Verordening: “The Member State examining the application shall make an independent, objective and transparent assessment in the light of current scientific and technical knowledge using guidance documents available at the time of application..

³ Artikel 4, derde lid, van de Verordening: “A plant protection product, consequent on application consistent with good plant protection practice and having regard to realistic conditions of use, shall meet the following requirements”

positieve beoordeling zet de deur open voor toelating in alle lidstaten binnen de Centrale Zone.

Producenten van gewasbeschermingsmiddelen kiezen zélf waar ze hun aanvragen indienen.

⁴ Artikel 36 eerste lid, van de Verordening: “It shall give all Member States in the same zone the opportunity to submit comments to be considered in the assessment”.

Race to the bottom?

De werkwijze uit de vorige paragraaf heeft gevolgen:

1. Als de beoordelende lidstaat een 'slechte' beoordeling uitvoert, is een andere lidstaat toch verplicht op basis daarvan te besluiten. Zelfs mag het Ctgb geen "aanvullende vragen" meer stellen, blijkt uit een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven⁵.
2. De toelatingsinstanties binnen de zone staan in een concurrentiepositie tegenover elkaar. Indien zij onvoldoende aanvragen behandelen, heeft dat gevolgen voor hun prestige binnen Europa, budgetten en dergelijke. Dat geeft producenten de gelegenheid meer druk uit te oefenen op de toelatingsinstanties.

Naar aanleiding van vragen van meerdere partijen in de Tweede Kamer, hebben de staatssecretarissen van LNV en VROM erkend dat er een risico is "dat een buitenlandse toelatingsautoriteit een beoordeling kwalitatief onvoldoende uitvoert". Maar naar hun mening is dat risico acceptabel: "*De belangrijke onderdelen van de beoordeling zijn namelijk reeds geharmoniseerd zodat verschillen in aanpak beperkt zijn. De toelatingsautoriteiten in andere lidstaten worden betrokken bij een zonale beoordeling, hetgeen de kwaliteit en consistentie in beoordeling zeker positief zullen beïnvloeden. Voor het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden is de regering niet bevreesd voor een «race to the bottom», gezien de professionaliteit en inhoudelijke deskundigheid van dit onafhankelijke college⁶.*" Later hebben zij dat nog eens herhaald: "*Ik ben het oneens met de opmerking dat te weinig waarborgen zijn ingebouwd⁷*"

⁵ CBB 27 mei 2010, LJN: BM 7508, AWB 08/717.

⁶ Bladzijde 13 van Kamerstuk 32 372, nummer 6

⁷ Bladzijde 21 van Kamerstuk 32 372, nummer 49

Onderzoeksvragen

PAN Europe heeft onderzocht of er aanwijzingen zijn dat het Ctgb meedoet aan een “race to the bottom”. De vraagstelling is wat breder: Is het vertrouwen gerechtvaardigd dat het Ctgb geen concessies doet aan de kwaliteit van de beoordeling van aanvragen tot toelating van gewasbeschermingsmiddelen? Opgemerkt moet worden dat de zonale beoordeling geleidelijk z'n beslag gaat krijgen en het onderzoek een beeld geeft van de situatie aan de vooravond van een dergelijke overgang naar een zonale beoordeling. Op dit moment is er bij de besluiten van het Ctgb nog weinig te merken van de zonale aanpak.

Het onderzoek bestaat uit twee onderdelen.

1. Zijn werkelijk waarborgen ingebouwd om een race to the bottom te voorkomen? Omdat volgens de Verordening beoordelingen onafhankelijk, objectief en transparant moeten worden uitgevoerd, zou helder moeten blijken of de rijksoverheid of het Ctgb die waarborgen heeft ingebouwd. Onderdeel van deze vraag is of de beoordelingen van het Ctgb transparant zijn.
2. Geven openbaar toegankelijke gegevens in dossiers het vertrouwen dat het Ctgb geen concessies doet aan de kwaliteit van beoordelingen en toelatingsbesluiten? PAN Europe heeft daarvoor een steekproef genomen en een aantal dossiers getoetst voor zover gegevens door het Ctgb openbaar zijn gemaakt. Is voldoende duidelijk waarom het Ctgb bepaalde keuzen heeft gemaakt, zijn die keuzen voldoende gemotiveerd en dragen zij bij aan een “hoog niveau van bescherming”? Voor de toetsing zijn kritische stoffen gekozen voor bijen en/of vogels en/of waterorganismen uit het zogenaamde ‘Resubmission’-dossier van Europa, stoffen die aanvankelijk niet en daarna wel toelaatbaar werden geacht en waarbij doorgaans achteraf nog aanvullende studies mochten worden geleverd door de fabrikant (“confirmatory data”). Dit betekent dat het Ctgb in al deze gevallen zal moeten aantonen hoe zij met de geconstateerde lacunes om is gegaan bij de beoordeling waaronder een motivering en eventueel maatregelen hoe zij de –veelal- vastgestelde ‘hoge risico’s’ in de praktijk wil voorkomen.

Bevindingen deel 1: Beoordeelt het Ctgb geborgd?

Zijn werkelijk waarborgen ingebouwd om een race to the bottom te voorkomen?

Uit niets blijkt dat het Ctgb waarborgen heeft ingebouwd. Op de slecht toegankelijke website wordt alleen gemeld dat het Ctgb voldoet aan de 'Certifiednorm 2009' en dat men in afwachting is van een rapportage die in april 2012 moest zijn opgeleverd⁸ (stand van zaken in januari 2013).

Daarentegen zijn er sterke aanwijzingen dat waarborgen voor een goede beoordeling ontbreken of niet worden toegepast:

A. Beoordelingen moeten worden uitgevoerd op basis van richtsnoeren of beoordelingsmethoden. Het Ctgb doet dat selectief:

1. In 2009 is de beoordelingsmethode voor "vogels en zoogdieren" vastgesteld⁹ en op de website van Voedselautoriteit EFSA officieel aangewezen als beoordelingsmethode. In de steekproef van PAN-Europe¹⁰ bleek de guideline uit 2009 niet gebruikt te zijn, ook niet bij de middelen met een hoog risico's voor vogels (Amitrol, Glufosinaat, Pyridaben) zoals vastgesteld door de Voedselautoriteit EFSA.

Commentaar Ctgb: Als EFSA een richtsnoer heeft gefinaliseerd dient deze eerst te worden vastgesteld door de Standing Committee (SCFAH) alvorens deze kan worden toegepast door het Ctgb. Zoals op de website van het Ctgb staat vermeld is in 2012 is het Guidance Document Vogels en zoogdieren gefinaliseerd. Het Guidance Document Vogels en Zoogdieren is van toepassing vanaf 13 juli 2012. De SCFAH van juli 2012 heeft nota genomen van het Guidance Document Vogels en Zoogdieren. Ctgb conformeert zich in principe aan de EU ingangsdata voor Guidance Documenten. Dit betekent dat dossiers die na 13 juli 2012 worden ingediend beoordeeld worden volgens het GD Vogels en Zoogdieren.

2. De beoordelingsmethode voor de "glastuinbouw" is opgesteld in 1991 en is sterk verouderd. De methode gaat er van uit dat uit kassen alleen

⁸ Website Ctgb: ISO 9001:2008

⁹ <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1438.pdf>

¹⁰ De resultaten van de steekproef zijn beschreven in Bijlage 1a en 1b.

condenswater (met daarin gewasbeschermingsmiddelen) worden geloosd. De methode was begin jaren negentig al verouderd. In het Lozingenbesluit WVO glastuinbouw, uit 1994, wordt bijvoorbeeld al erkend dat de lozing van drainagewater een veel belangrijker emissieroute is en daardoor veel meer gewasbeschermingsmiddelen worden geloosd. Inmiddels heeft het RIVM veel betere gegevens beschikbaar. Dat de methode verouderd is, blijkt ook uit praktijkgegevens. Uit monitoring is bekend dat de stof Imidacloprid voor een enorme vervuiling van het oppervlaktewater zorgt rond kassencomplexen (tweederde metingen Hoogheemraadschap van Delfland toont normoverschrijding, tot een factor 135 in 2011¹¹). Het Ctgb past dus niet de meest recente wetenschappelijke inzichten toe.

Commentaar Ctgb: Dat de beoordelingswijze voor de glastuinbouw sterk is verouderd is reeds onderkent. Vanuit het onderzoeksprogramma BO-12-03-019 deelthema's Beoordelingssystematiek toelating gewasbeschermingsmiddelen (BTG) en Emissiereductie gewasbeschermingsmiddelen (ER) zijn hiervoor werkgroepen zowel in NL verband als EU verband in het leven geroepen. Zowel voor de substraatteelt als ook voor de grondgebonden bedekte teelten worden momenteel nieuwe methodieken ontwikkeld. Zodra de resultaten en blootstellingsmodellen voor Ctgb beschikbaar zijn zullen deze worden geïmplementeerd in de beoordelingsmethodiek.

3. De beoordelingsmethode voor "waterkwaliteit" gaat uit van verouderde driftcijfers uit de jaren negentig. Driftcijfers laten zien hoeveel procent van de toegepaste gewasbeschermingsmiddelen door drift in oppervlaktewater terecht komen. Inmiddels zijn er veel meer meetgegevens van Wageningen Universiteit beschikbaar, waaruit blijkt dat in werkelijkheid veel meer gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater verwaaien. Het Ctgb past die nieuwe inzichten niet toe. Daarnaast beperkt het Ctgb zich tot generieke maatregelen die beogen een driftreductie van 90% te bereiken en houdt geen rekening met de zeer giftige stoffen voor waterorganismen. Voedselautoriteit

¹¹ <http://www.hhdelfland.nl/doet-delfland/schoon-water/onderzoek/>

EFSA heeft bijv. in geval van de stof Pyridaben berekend dat een buffer zone van 30 meter nodig is om een driftreductie van 94-95% te bereiken¹². Ook wordt geen rekening gehouden met andere emissieroutes. Andere lidstaten houden er in de beoordeling rekening mee dat gewasbeschermingsmiddelen ook door oppervlakkige afspoeling in de sloot spoelen.

Commentaar Ctgb: In de Evaluation Manual voor zonale en nationale toelatingsprocedure voor gewasbeschermingsmiddelen, nieuwe actieve stoffen en bestaande stoffen opgenomen in Uitvoeringsverordening 540/2011 van de Verordening (EG) 1107/2009, de nieuwste beschikbare driftcijfers opgenomen.

Voor driftcijfers in fruit is wel de volgende bepaling opgenomen in de Evaluation Manual:

Please note that for the drift values in large fruit, soft fruit and lane trees/tree nurseries (all side- and upward spray applications) established for

dossiers submitted before February 2014. For these crops, the drift values from the Evaluation Manual according to version 1.1 Fate and behaviour in water can still be used until this date.

N.B. For grapes the assessment is based on the Evaluation Manual 1.1 drift values for large fruit (full-leaf situation) and other options as described below,

based on the currently established assessment practice (since 2011). Applicants may want to use the new drift values for new applications for authorisation submitted before February 2014.

For non-professional use (downward spraying, new data) no transition period is established.

Daarnaast zijn de volgende ontwikkelingen gaande en opgenomen in de Evaluation Manual:

In the framework of the WG Water (more specifically, “blootstelling waterorganismen”, “emissies uit bedekte teelt”, “water monitoring naar toelating”) the following

new methodologies are currently under development. These will be implemented in the coming years. For the moment, the assessment is based on either the old situation or on

interim methodologies as described in this Chapter. Aspects that will (or might) change as a result of the Working Group

- drift differentiation for field crops (edge-of-field) based on minimum agronomic crop-free zone

- introduction of drift matrix with drift reducing technologies (DRT) classes (for edge of-field exposure assessment) and new techniques/drift values;

- implementation/further development of certification of drift reducing technologies into the mentioned classes

- drift data tall fruit dormant and full leaf distinction based on BBCH code instead of fixed date.

- introduction of emission route via drainage from adjacent field

- methodology for emission from greenhouses: A separate exposure model will be developed for

- soil-bound cultivations

- substrate cultivations.

- Handling of monitoring data (protocol cause analysis)

- input parameters for degradation in water

¹² <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1632.pdf>

4. Een beoordelingsmethode voor “bescherming van omwonenden” bestaat niet. Daarmee wordt niet voldaan aan de Verordening, die ertoe verplicht dat de gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen voor de gezondheid van omwonenden volgens de meest recente wetenschappelijke inzichten te beoordelen.

Commentaar Ctgb: Een beoordelingsmethode voor omwonenden in Nederland bestaat inderdaad nog niet. 1107 nog geen uitgewerkte methodiek beschikbaar. Een EFSA guidance document voor blootstelling omwonenden naar de lidstaten gestuurd.

Vanuit het onderzoeksprogramma (BO-12-03 deelthema's Beoordelingssystematiek toelating gewasbeschermingsmiddelen) is een werkgroep in het leven geroepen. In dit zogenaamde BROWSE project is een eerste set aan gegevens voor omwonenden als gevolg van vervluchtiging vanaf gewas gerealiseerd. Daarnaast is gewerkt aan de totstandbrenging van een methode voor de blootstelling van omwonenden aan drift te bepalen. In 2013 zal het BROWSE project worden afgerond. In 2014 zal het project worden gepresenteerd.

Daarnaast is een commissie van de gezondheidsraad additioneel gestart. Deze commissie van de gezondheidsraad zal omstanders en omwonenden. Na een commentaarronde in het voorjaar van 2013 zal naar verwachting het rapport in de zomer van 2013 een advies aan de minister worden uitgebracht. Het Ctgb is hierbij nauw betrokken. (onderwerp aan de Tweede Kamer)

- B. Het Ctgb is een zelfstandig bestuursorgaan. Dat betekent volgens de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen dat het Ctgb onafhankelijk is (móet zijn) van de rijksoverheid en zelfstandig moet besluiten. De Verordening is het beleidskader. Maar in de praktijk bepaalt de rijksoverheid voor een deel de werkwijze van het Ctgb:
 1. De rijksoverheid schrijft in het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden voor welke wetenschappelijke beoordelingsmethoden moeten worden toegepast (als geen Europese methode beschikbaar is), hoewel de rijksoverheid daar geen verstand van heeft en volgens de Verordening ook helemaal niet bevoegd is om dat voor te schrijven.

Het Ctgb stelde op een recente hoorzitting inzake de stof Fipronil¹³ dat ze de guideline voor vogels niet toepast, omdat die niet door het ministerie van landbouw is “aangereikt”. Deze praktijk dat wetenschappelijke inzichten alleen geldig zijn als beleidsambtenaren van het Ministerie die goedkeuren is een ondermijning van de onafhankelijkheid van het Ctgb.

2. Het ministerie van Economische Zaken bepaalt de inhoud van begrippen uit de Verordening, hoewel dat volgens de Verordening een taak is van het Ctgb. Het begrip “Kleine Toepassing” is volkomen arbitrair ingevuld¹⁴. Van een Kleine Toepassing, dus een gewasbeschermingsmiddel dat beperkt wordt toegepast, wordt gesproken als een gewas in Nederland op een beperkt areaal wordt geteeld, ongeacht hoe vaak het middel wordt toegepast. In november 2012 is dat areaal voor niet-akkerbouwgewassen verhoogd van 1.000 hectaren naar 5.000 hectaren, zonder motivering. Voor bedekte teelten (glastuinbouw) is de grens verdubbeld van 500 naar 1.000 hectaren. Bijna alle gewassen zijn daardoor een “Kleine Toepassing”. Daardoor mag het Ctgb afwijken van de normale toelatingsprocedure.
3. Een andere vorm van ongeoorloofde beïnvloeding is het benoemingsbeleid. Zowel de voorzitter van het Ctgb (de heer De Leeuw) als de kort geleden benoemde directeur (de heer Van Duijn) waren in hun vorige functie hiërarchisch ondergeschikt aan de hoogste ambtenaar van het ministerie van Landbouw. Dat geeft geen vertrouwen in een onafhankelijke positie ten opzichte van deze ambtenaar of het ministerie.

¹³ Hoorzitting inzake bezwaar PAN-Europe tegen de toelating van Mundial, Utrecht, 19 December 2012.

¹⁴ Nieuwsbericht van 21 november 2011, “Areaalgrenzen aanvraag kleine toepassing verruimd”. Zie ook antwoorden van de twee staatssecretarissen op 14 september 2012, Handelingen van de Tweede Kamer, Aanhangselnummer 3468

4. Duidelijk in strijd met de Verordening zijn de vele toegelaten “dringend vereiste gewasbeschermingsmiddelen”. De Verordening geeft niet de bevoegdheid om als cadeau voor de landbouwsector het gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen toe te staan. Het Ctgb doet dat wel, bijvoorbeeld voor het gewasbeschermingsmiddel Basamid CleanStart, op basis van de zeer ongewenste actieve stof dazomet¹⁵. Die middelen mogen in ieder geval tot 31 december 2014 worden gebruikt.

Commentaar Ctgb (jurist)

- C. De Verordening geeft geen waarborgen tegen een race to the bottom. Hiervoor is al aangetoond dat het Ctgb zich niet veel gelegen laat liggen aan de Verordening, maar in de bovenstaande uitspraak van het College van beroep voor het bedrijfsleven staat ook dat het Ctgb een slechte beoordeling door een andere lidstaat uit de Centrale Zone niet mag “overdoen”. Daardoor zal het Ctgb steeds vaker een gewasbeschermingsmiddel moeten toelaten, dat eerst in een andere lidstaat is beoordeeld of toegelaten. Het is bekend dat het Verenigd Koninkrijk toelatingsaanvragen slordig beoordeelt.

Commentaar Ctgb

- D. Transparantie.

Het is ook voor een op risico-analyse getrainde buitenstaander buitengewoon moeilijk een beeld te krijgen van de besluitvorming van het

¹⁵ Website Ctgb: standaardoverzicht dringend vereiste gewasbeschermingsmiddelen

Ctgb. Besluiten kunnen soms honderden pagina's in beslag nemen en zijn erg ondoorzichtig met "copy&paste" teksten uit de Europese besluitvorming afgewisseld met af en toe een regeltje van het Ctgb zelf. Veel besluiten zijn trouwens nog steeds ongemotiveerd, ook na 25 jaar Ctgb. Besluiten zijn verder moeilijk te volgen omdat het Ctgb besluiten grotendeels baseert op verwachtingen (zie de voorbeelden Fenpropadin, Amitrol en Fipronil uit onze steekproef¹⁶) en aannames die –anders dan feiten- moeilijk te controleren zijn. Het Ctgb komt ook met allerlei dubieuze constructies op de proppen om bestrijdingsmiddelen op de markt te houden. Voorbeelden zijn 'opschorting vervallen toelating', vaak meerdere keren achter elkaar voor hetzelfde middel (Fipronil), 'ter afronding van besluitvorming', wat jaren kan voortduren en herhaald (Amitrol), en soms helemaal niet tot een afronding leidt, een 'voornemen tot inperking' die nooit werkelijkheid wordt (Imidacloprid), etc. Een transparante besluitvorming is daarom een ver verwijderd ideaal.

Juridische mogelijkheden om de vele 'flits-besluiten' aan de kaak te stellen zijn beperkt omdat het Ctgb het ene voorlopige besluit weer snel kan vervangen door een ander voorlopig besluit en belanghebbenden het nakijken zal geven.

Commentaar Ctgb (jurist)

¹⁶ De resultaten van de steekproef zijn beschreven in Bijlage 1a en 1b.

Bevindingen, deel 2 Doet het Ctgb concessies aan kwaliteit?

Geven openbaar toegankelijke gegevens in dossiers het vertrouwen dat het Ctgb geen concessies doet aan de kwaliteit van beoordelingen en toelatingsbesluiten?

Uit ons onderzoek blijkt dat van een dergelijk vertrouwen geen sprake kan zijn:

- A. De helft van de middelen uit de steekproef was toegelaten zonder enige beoordeling. Deels zijn dit “historische” toelatingen, maar ook in dat geval worden middelen nog jarenlang toegelaten zonder beoordeling. Amitrol (Weedazol) was 20 jaar op de markt zonder beoordeling. Pyridaben (Aseptacarex) eveneens, en die is tot op de dag van vandaag niet serieus beoordeeld door het Ctgb. Bij Pyridaben “gaat het Ctgb ervan uit dat gegevens geleverd zijn” en “gaat men ervan uit dat er geen risico’s zijn”. Deze “losse” aanpak is ernstig omdat uit de EFSA-opinies blijkt dat er voor ditzelfde Pyridaben grote risico’s bestaan voor waterorganismen, vogels, zoogdieren, bijen en dat er ruime bufferzones nodig zijn¹⁷. Uit (het ontbreken van een) de beoordeling en dus de afwezigheid van maatregelen blijkt het Ctgb geen bescherming te bieden aan het Nederlandse milieu.

Commentaar Ctgb (specifiek commentaar steekproef)

- B. In alle onderzochte dossiers is er sprake van het ontbreken van de vereiste studies (Annex II, III). In de beginperiode van toelatingsbeoordelingen van het Ctgb na 1995, was dit op grote schaal het geval, maar dit is nog steeds niet ingrijpend veranderd. Er is niet veel lijn te bekennen in het beleid van het Ctgb op dit punt. Soms worden aanvullende studies gevraagd (imidacloprid, amitrol), soms weer niet (fenpropadin, pyridaben), soms

¹⁷ Pyridaben is een zeer giftig insecticide, EFSA concludeert dat er grote risico’s zijn voor waterorganismen, regenwormen, bijen, nuttige insecten, zoogdieren en vogels. Daarnaast stelt EFSA een humaan risico vast op de ziekte van Parkinson,

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1632.pdf>

wordt gemeld dat studies ontvangen zijn, maar is het onduidelijk of ze zijn beoordeeld (folpet, pyridaben) en één keer is een rapport “kwijtgeraakt” (pyridaben).

Commentaar Ctgb (specifiek commentaar steekproef)

C. De “toelating voor verdere beoordeling” lijkt routine bij het Ctgb (bijna alle onderzochte middelen). Middelen blijven ook op de markt bij een “voornemen tot inperking”(Imidacloprid) dat nooit werkelijkheid wordt, een “opschorting vervallen toelating” (Imidacloprid, Fipronil), een toelating vanwege “prioriteitstelling” (Amitrol) met een “administratieve toets”, en bij een “vereenvoudigde uitbreiding” (Folpet) van een stof die nooit beoordeeld is maar waar toch via “extrapolatie” meer toepassingen worden verleend. In deze gevallen was niet vastgesteld dat aan Art.4.1.b van Richtlijn 91/414 is voldaan (nu Art. 29 van de Verordening 1107/2009), niet vastgesteld dat een deugdelijk dossier conform Annex III aanwezig is en niet vastgesteld dat er geen onaanvaardbare effecten zijn voor het milieu. Veelal is er sprake van ontbrekende gegevens en van het ontbreken van een beoordeling. Met deze aanpak wordt het ‘voordeel van de twijfel’ voortdurend aan de fabrikant gegeven wat in strijd is met het voorzorgbeginsel en de Richtlijn¹⁸.

Commentaar Ctgb (specifiek commentaar steekproef)

¹⁸ Whereas the provisions governing authorization must ensure a high standard of protection, which, in particular, must prevent the authorization of plant protection products whose risks to health, groundwater and the environment and human and animal health should take priority over the objective of improving plant production;

D. Volgens het Europese plaatsingsbesluit voor Folpet en ook Amitrol moeten nationale toelatingen risicobeperkende maatregelen bevatten voor vogels en zoogdieren en diverse andere organismen. Bij de toelating van het Ctgb is echter nauwelijks sprake van specifieke studies voor de Nederlandse situatie op basis waarvan die maatregelen kunnen worden verplicht. Het lijkt, na marginale toetsing van openbaar toegankelijke gegevens door iemand met jarenlange ervaring op terrein van bestrijdingsmiddelen, dat het Ctgb zich geheel beperkt tot de door de toelatinghouder aangeleverde studies of redeneringen (Imidacloprid, Nicosulfuron), zich onvoldoende aantrekt van de stand van de wetenschap (zoals sublethale effecten op bijen), van EFSA-opinies (in alle gevallen) en zelden van monitorgegevens in Nederland (slechts bij Nicosulfuron).

De Europese Verordening schrijft voor dat elke beoordeling moet gebeuren op basis van de laatste stand van kennis van wetenschap en techniek. De meeste ontwikkeling van kennis van schadelijke neveneffecten van chemische stoffen vindt plaats in onafhankelijke wetenschappelijke instituten en wordt gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. Uit de steekproef is niet gebleken dat deze onafhankelijke wetenschappelijke studies worden betrokken bij de toelating. Slechts in het geval van Imidacloprid is dit –na opdracht vanuit het departement- eenmaal gebeurd.

Commentaar Ctgb (specifiek commentaar steekproef)
--

Tot slot heeft PAN Europe specifiek onderzocht op welke wijze de beoordeling voor de aspecten bijen, vogels en waterkwaliteit zijn uitgevoerd¹⁹. Reden hiervoor was het opmerkelijk grote aantal gevallen van stoffen waar het EFSA grote risico's heeft aangetoond voor vogels, bijen, zoogdieren, regenwormen, waterorganismen etc. Voorbeelden daarvan zijn te vinden in een recent rapport

¹⁹ Deze beoordeling is beschreven in Bijlage 1a.

van PAN Europe²⁰. Deze stoffen werden goedgekeurd door “Europa” met de expliciete opdracht dat lidstaten ervoor zorgen dat er adequate beschermende maatregelen getroffen worden. Ook worden in bijna alle gevallen aanvullende studies vereist (zgn. “confirmatory data”, bijv. bij glufosinaat, imidacloprid, pyridaben) die op lidstaat-niveau beoordeeld dienen te worden om het milieu te beschermen. In gesprekken van PAN Europe met het betreffend unit van de EU Commissie (DG SANCO, unit E3, dd. 02-09-12) werd bevestigd dat de Europese Commissie geen beschermende maatregelen heeft getroffen en dat de lidstaten de volledige verantwoordelijkheid hiervoor hebben. De Europese Commissie had echter geen idee heeft of die maatregelen ook daadwerkelijk worden getroffen door lidstaten cq. gehandhaafd.

Uit ons onderzoek blijkt dat het Ctgb deze Europese verplichtingen uit de opnamebesluiten negeert en geen beoordeling uitvoert of er sprake is van onaanvaardbare risico's voor het milieu.

Commentaar Ctgb: Het Ctgb houdt uiteraard rekening met de bepaling gesteld in het EU kader. Voor levering van confirmatory data is altijd een termijn vermeld waarbinnen gegevens aan de rapporteur lidstaat moet zijn geleverd. Het Ctgb past daarnaast het geldende toetsingskader toe, relevant voor de ingediende aanvraag. Voor gevallen waarbij procedurele verlenging aan de orde is graag aanvulling van jurist.

²⁰ [PAN report on resubmission](#)

